

आदर्श पालक कसे व्हावे ?

मुलाचा विकास, शालेय प्रगती आदींविषयी मार्गदर्शन !

अनुक्रमणिका

ॡ प्रस्तावना	१०
ॡ पालकांनो, आपल्या मुलाला सुसंस्कारित आणि आदर्श घडवणे आपल्याच हाती !	११
ॡ आध्यात्मिक परिभाषेतील वैशिष्ट्यपूर्ण प्रस्तावना !	१२
१. विकासाचे टप्पे	१४
अ. १ ते २ वर्षांचे बालक,	१४
ब. शिशु - २ ते ५ वर्षे आणि	१४
क. शाळकरी मूल	१४
२. दुसऱ्या वर्षातील प्रगतीचे टप्पे	१४
३. दुसऱ्या वर्षात येणाऱ्या समस्या	१५
४. शिशु अवस्थेतील समस्या	१६
५. शिशु अवस्थेत घडवावयाचे संस्कार	१७
६. शालेय जीवन	१८
७. आहार	२०
८. रोगप्रतिबंधक लस	२३
* मनोरंजन	
९. मुलांच्या विकासात खेळण्याचे स्थान - खेळण्यांची निवड	२८
१०. वयोगटांप्रमाणे खेळण्याची निवड	२९
११. खेळ आणि मनोरंजन यांचे मुलांच्या आयुष्यात स्थान	३०
१२. दूरदर्शनचा मुलांवर होणारा परिणाम	३१
१३. विकासाच्या दृष्टीने छंदाचे स्थान आणि महत्त्व	३२
१४. पुस्तकांची निवड	३३
* सवंगडी आणि शेजारी	
१५. सवंगड्याचा मुलावर होणारा परिणाम	३४
१६. शेजाऱ्यांचा मुलांच्या व्यक्तीमत्त्वावर होणारा परिणाम	३५

* शिस्त

१७.	व्याख्या	३६
१८.	शिस्त लावण्याच्या पद्धती	३६
१९.	शारीरिक शिस्त	३८
२०.	शिस्तीचा अवलंब करतांना मुलास मारणे योग्य आहे का ?	३९
२१.	शिस्त लावतांना होणाऱ्या चुका	३९

* शिक्षण आणि शालेय जीवन

२२ आणि २३.	शिक्षणाचे ध्येय आणि शैक्षणिक माध्यम	४१
२४.	लिहिण्या-वाचण्यास शिकवावयाचे वय	४२
२५.	शिशुवर्गाचे शिक्षणात स्थान	४२

* शैक्षणिक गुणवत्तेत मागे पडणे

२६.	अभ्यासात मागे पडण्याची कारणे	४३
२७.	शालेय प्रगतीसाठी उपाय	४५
२८.	अभ्यासाची सक्ती योग्य कि अयोग्य ?	५०
२९.	शाळेविषयी भीतीची कारणे	५०
३०.	परीक्षेच्या भीतीची कारणे	५२
३१.	मुले शाळेतून का पळतात ?	५२
३२.	कुशाग्र बुद्धीमत्तेची मुले	५३
३३.	कुशाग्र बुद्धीच्या मुलांना कसे हाताळावे ?	५३

* शिक्षक

३४.	आदर्श शिक्षक	३५.	आदर्श शैक्षणिक पद्धत	५४
३६.	मुलाच्या विकासात शाळेची भूमिका	५५		

* मूल दत्तक घेणे

३७ आणि ३८.	वय आणि मुलाची निवड	५६
३९.	दत्तक घेतलेल्या कुटुंबातील समस्या	५७
४०.	मुलाला तो दत्तक आहे याचे निवेदन	५७

*** व्याधीग्रस्त बालक**

४१.	गंभीर स्वरूपाचे रोग	४२. गंभीर रुग्णांची देखभाल	५८
४३.	रुग्णालयात रहाण्याचा उपदेश		५९
४४.	पालकांकडून वैद्यांच्या अपेक्षा		६०

*** पालक आणि कुटुंब**

४५.	पालकांची कर्तव्ये ४६. पालकांचे अभ्यासासाठी प्रोत्साहन		६२
४७.	शिक्षक म्हणून पालकांची भूमिका		६४
४८.	पालक आणि लैंगिक शिक्षण		६५
४९.	पालकांसमवेत मुलाची वागणूक		६७
५०.	मुलाच्या आयुष्यात घराचे महत्त्व		६८
५१.	पालकांची नोकरी आणि मुलाची देखभाल		६९
५२.	आजी आणि आजोबांचा नातवाला वाढविण्याचा वाटा		६९
५३.	एकत्र कुटुंबाचा मुलावर होणारा परिणाम		७०
५४.	आदर्श कुटुंब		७१
५५.	मुलाचे व्यक्तीमत्त्व आणि कुटुंब		७२
५६.	मुलाच्या विकासात प्रेमाचे महत्त्व		७२
५७.	मुलाची स्तुती / प्रशंसा		७३
५८.	पालकांनी मुलांवर टीका करावी का ?		७४
५९.	समवयस्कर मुलांमधील भांडणे		७४
६०.	तुमच्या मुलाची दुसऱ्यावर दादागिरी		७५
६१.	दुसऱ्या मुलाची तुमच्या मुलावर दादागिरी		७५
६२.	मुलाचे अनावश्यक लाड अन् काळजी		७५
६३.	आपल्याच मुलांमधील पक्षपातीपणा		७६
६४.	पालकांच्या व्यक्तीमत्त्वातील दोष आणि उणिवा		७६
६५.	पालकांच्या होणाऱ्या चुका		७९

*** आदर्श पालक**

६६.	मुलांशी जवळीक	६७. आदर्श पालकांचे गुणधर्म	८१
-----	---------------	----------------------------	----

प्रिय पालक,

तुम्ही माझे 'आपले मूल' हा ग्रंथ हाताळला असेलच. त्यात मुलाचा जन्म ते मूल १ वर्षाचे होईपर्यंत मुलाची काळजी कशी घ्यायची, हे सांगितले आहे.

आता या ग्रंथात १ ते १२ वर्षांच्या मुलाच्या वाढीची आणि विकासाची वैशिष्ट्ये सांगितली आहेत. तसेच काही महत्त्वाची सूत्रे सांगण्यात आली आहेत.

तुम्हाला या ग्रंथात आहार, प्रतिबंधक लसी, खेळण्याची निवड, पुस्तके, खेळ आणि दूरदर्शनचे कार्यक्रम यांची निवड कशी करावयाची याचे विवेचनही आढळून येईल. मुलाला शिस्त कशी लावायची, शालेय जीवनांतील प्रश्न कसे सोडवायचे, उदा. शाळेची भीती आणि अभ्यासात मागे असणे या विषयी काय करायचे याच्यासंदर्भातील महत्त्वाची सूत्रे सांगण्यात आली आहेत. मुलाला कसे हाताळायचे याची शिकवण तुम्हाला मिळेल.

सहकारी आणि शेजारी यांचा ठसा तुमच्या मुलाच्या मनावर उमटत असतो. त्यामुळे तुमच्या मुलाचे मित्र आणि शेजाऱ्यांची वागणूक यावर लक्ष ठेवणे हे पालकांचे कर्तव्य आहे.

ज्यांना मुलाची देणगी मिळाली नाही, त्यांना मूल दत्तक घेण्यासाठी मार्गदर्शन या ग्रंथात मिळेल.

पालक होण्यासाठी खास काही करावे लागत नाही. ती एक कला आहे; परंतु चांगले पालक कसे व्हावे, हे मात्र शिकले पाहिजे. या ग्रंथात पालकांची कर्तव्ये, मुलांचे प्रश्न कसे हाताळायचे, तुमच्या चुका आणि दोष कसे दूर करावयाचे आणि तुमच्यात अन् तुमच्या मुलात चांगले संबंध कसे निर्माण करायचे याचे विवेचन सांगितले आहे. चांगले पालक होण्याची गुरुकिल्ली आणि मुलामधील सुप्तगुण बाहेर काढण्यासाठी ती किल्ली कशी वापरायची यासंदर्भातील विवरण दिले आहे. ज्यायोगे तुमच्या मार्गदर्शनामुळे तुमचे पाल्य देशाचा चांगला नागरिक होईल आणि तो देशाच्या उन्नतीसाठी उपयोगी पडेल.

आपले,

डॉ. व.बा. आठवले

डॉ. कमलेश आठवले